

Životopis Bohumila Polana (Anna Kůsová)	9
K životu a dílu Bohumila Polana (Miloslav Šváb)	13
Vyznání (Bohumil Polan)	17
Plzeňské průhledy (Bohumil Polan)	19

Vzpomínky

Vzpomínka na Bohumila Polana (Miloslav Bělohávek)	25
Vzpomínka (Josef Hrubý)	27
Jak jsme s dědečkem sázeli stromy (Jarmila Konrádová)	31
Šestnáctý slovanský tanec (Jaroslav Seifert)	35
Pozdrav Bohumilu Polanovi (Ladislav Stehlík)	39

Studie a dokumenty

Bohumil Čuřín-Polan – knihovník (Dagmar Svatková)	49
Literární kritik Bohumil Polan (Bohumil Jirásek)	67
Jiřího Koláře poezie všedního dne (Bohumil Polan)	95
Polan – divadelní kritik (Viktor Viktora)	97

Bohumil Polan a výtvarné umění (Bronislav Losenický)	117
Bohumil Polan výtvarný kritik (Bronislav Losenický)	121
Polan – výtvarný kritik (Ladislav Gawlik)	123
František Koliha (Bohumil Polan)	135
Veršů čáry básníka Máry aneb Bohumil Polan básník (Vladimír Novotný)	137
Z poezie Bohumila Polana	142
Listář Bohumila Polana (Viktor Viktora)	145
Z korespondence (Dopis B. Polana J. Trnkovi)	147
Bohumil Polan a jeho spolupráce s plzeňským rozhlasem (Dominik Mačas)	149

Příspěvky k bibliografii

Bibliografie Bohumila Polana (Anna Kůsová)	153
Bohumil Polan – personální bibliografe (Ivan Martinovský)	155
Písennosti Bohumila Polana v Archivu města Plzně (Jaroslav Douša)	157
Ediční poznámka (Vladimír Novotný)	158
Přílohy	59

„Když jsme s Jaroslavem Seifertem po ránu popili luhačovické vody.“ (20. 8. 1938)

ŠESTNÁCTÝ SLOVANSKÝ TANEC

Jaroslav Seifert

Bylo mi tehdy trochu smutno, musím se k tomu přiznat.

Hovořil jsem s mladším českým prozaikem, vzdělaným, moderním a úspěšným. Četl můj rukopis a pojednou, s upřímným podivením se mě optal:

„Prosím vás, kdo to byl Bohumil Polan?“

Nikdy o něm neslyšel, nikdy od něho nic nečetl. Tak se někdy vymstí, možno-li to tak říci, plachost a noblesní skromnost, které přitom nemají nic společného s autostylizací, ale jsou přirozené, jako třeba barva vlasů a očí. A pak dlouhý věk. Polan přežil o několik let svou osmdesátku. A to už je asi moc, zvláště když se autor už dávno rozhodl nepsat, ale ni k koliv proto, že by nemohl. Nechtěl. Psal málo, když byl mlád, proč by měl psát, když o jeho názory nikdo už neprojevil obzvláštní zájem a jemu samému se zdálo, že už do této doby nepatří. Patřil. Jeho hlasu bylo škoda.

Když mu bylo osmdesát let, bylo toto jubileum mírně oslaveno. Vyšel výbor studií a statí, sice pečlivý, ale jak to už u nás bývá, vyšel téměř bez povšimnutí. I téměř bez čtenářů. Výbor studií a referátů divadelních, který byl vydán mimo Prahu, vyšel i mimo veřejnost. A to bylo vše.

Ačkoliv Polan po mnohá léta provázel kriticky činohru plzeňského divadla, byl jejím strážcem a namnoze i iniciátorem jejího repertoáru, zapomněli na něho úplně. Když zemřel, nestál jim už ani za pruh černého kalika, které ze střechy spouštějí už jen tak, aby se neřeklo, bez vzdechu a bez pláče. Umřel a byl zapomenut. Rychle. Možná také, že už z dnešních lidí v divadle o něm nikdo nevěděl. Možná také, že podepsal Dva tisíce slov. Ale to přesně nevím.

A přece Bohumil Polan sledoval kriticky českou literaturu přes půl století. Byl první, kdo napsal znamenitou studii o mladém St. K. Neumannovi. Soudy, které zapěl tenkrát, dodnes platí. Psal o Šrámkovi a Tomanovi. Byl z těch, komu nebylo cizí ani výtvarnictví a dovedl o něm psát jako kdysi Šalda.

Generací naší byl Polan milován. Měli jsme v něm zasvěceného vykladače. Halas, Konrád, Biebl měli v Polanovi svého staršího a věrného přítele. Polan byl i druhem Píšovým. Zastihl naši generaci v jejích počátcích, sám již hotový muž, a sledoval ji téměř až do jejího konce.

Nebyl každodenním kritikem. A opět jako Šalda rozhodoval se pro otázky a autory, kteří ho zajímali. Ostatní pomíjel. Zato nevyhledával a nepěstoval polemiky jako Šalda, který právě ty psával s nezastíranou rozkoší. Nevšímal si ani těch, kteří ho třeba provokovali a s kterými živě nesouhlasil.

Šalda přiblížil se k naší generaci spíš prostřednictvím literatury. Sledoval dost zevrubně naše první knížky. A pak teprve objevil si mezi námi několik lidí přátelsky sobě blízkých. Byl to zvláště Hora a Halas.

Polan octl se však uprostřed nás nejen jako kritik, ale i jako přítel současně. Zdá se mi, že mu bylo mezi námi dobře. Ze svých současníků měl tu jediného přítele, kterého nikdy neopomenul při své návštěvě Prahy navštívit: byl to historik Werstadt.

Polan byl jeden z posledních, kdo pěstoval a také ovládal umění epistulární. Jeho dopisy – to není chvatná improvizace, ale promyšlený akt. Jsou psány jako drobný literární projev, jsou promyšlené co do formy, jsou krásně stylizované a jejich četba je rozkoší. Tanou mi na mysl slavná jména z dob, kdy korespondence byla ještě uměním. Kdepak dnes! Napíše se chvatně pár řádek, nebo se vytočí telefonní číslo. Dnes, kromě milenců ovšem, nemá nikdo čas a trpělivost sednout si k dopisnímu papíru a napsat delší dopis.

V době, kdy z blízkého Německa počínaly se ozývat první nezakryté hrozby, jezdil do Prahy častěji. Říkával, že je mu někdy v Plzni úzko. Ale ne, nebyl to osobní strach. Neznal jsem jiného, kdo by o své smrti mluvil klidněji. Snad do Plzně doléhal víc křik z mnichovských pivních sklepů, snad viděl lépe ten černý kouř, který se valil z komínů Škodovky ve dne v noci. Snad mohl lépe počítat těžké zbraně, vyjíždějící z vrat mamutí fabriky plzeňské.

V té nepěkné době jednoho slunečného dopoledne šli jsme po nábreží do Národní kavárny, když náhle z blízkého Slovanského ostrova ozvala se lichotivá hudba Dvořákových Slovanských tanců. Rozhodli jsme se pro chvíli mezi starými žofínskými stromy.

Dobře jsme věděli, že nejde o režim a republiku, že jde o všechno: že jde o náš jazyk, že jde o kulturu a že jde o vše, co je možno označit jako češství, a že vyradýrovat z mapy světa národ by nebyl pro Hitlera problém. V takových hodinách úzkosti byl nám právě Antonín Dvořák

neobyčejně blízký. Neměl sice ono pyšné tvůrčí gesto hrdiny jako Wagner, neměl aristokratickou vznešenost Lisztovu, nebyl tak smutně půvabný jako Chopin, neměl hedvábnou květovanou vestu jako pan Händel, ba dokonce neměl ani hrdinskou tvář, byl spíše podoběn mistru počestného řemesla obuvnického.

Byl to prostý, proletářský člověk, který, jak říkával Josef Wagner, když chystal Dvořákův pomník před Rudolfinum, mohl být docela dobře i příštípkářem v Nelahozevsi, nebýt geniálně vyklenutého čela. A právě i v té prostotě bylo tolik českého, tak zakořeněného v této půdě, že žádné sebevětší zahraniční úspěchy nemohly jej z této půdy vyvrátit.

Žel, nejsem poučený v hudbě, ale bez hudby žilo by se mi chudě. Musím ji mít, musím ji denně slyšet a neznám téměř přesycení.

A Slovanské tance. Není dne, aby se některý z nich neozval.

A slyšíme v nich jakoby všechnu bohatost hudebnosti zakletou do dědictví tohoto národa, všechnu zpěvnost lidu i jeho neodmyslitelnou vlohu k tanci. V Tancích jako by ze všech jeho melodií jediným tvůrčím gestem vytryskl jásos této hudby.

Když jsme vcházeli pod staré žofínské stromy, hráli již poslední. To je ten, ve kterém krása, svěží a neunavená, ustává v tanci a usedá do trávy této země a dívá se k nebi.

Listí stromů se lehounce zachvívalo a voda řeky byla růžová jako tvář děvčete, kterému do očí šeptáte něco milostně krásného a sladce milostného. A stromy nad řekou to náhodou také zaslechly. To už není tanec, to je spočinutí, které však se rytmicky zvedá a klesá v tom tichu letního západu.

Vzpomněl jsem si na krásnou povídku Mrštíkova. Starý kněz vyjde si večer za ves na procházku. Slunce zaplaví kraj svým navečerním světlem a všechno kolem je tak překvapující a krásné, že starý kněz při pohledu na tento milovaný kraj neví co jiného než kleknout před tou krásou.

Šli jsme a celá Praha byla v té chvíli západu také tak překvapující a oslnivá. A jak nepodlehnout takovému očarování! Národní divadlo třpytilo se pár kroků od nás a na druhé straně spočívaly Hradčany jako korunovační klenot této země, který někdo jen na chvíli vystavil našim očím.

Cítili jsme v hlavě a v srdci jasně blízkost a hrůzy války, jako nemocní revmatismem cítí ve svých kostech děšť.

A teď si představ, že toto vše by nemuselo být. Místo divadla stály by očazené zdi a tam, kde jsou Hradčany, byla by žalostná hromada trosek.

Tichounce dozníval šestnáctý tanec a po zádech nám běžel mráz.
Vzpomínám-li na tě, milý a milovaný Polane, vždycky se mi ozve tato hrozná chvíle, kterou jsme prožili toho letního červnového dne roku 1937.

In: **Všecky krásy světa, Československý spisovatel, Praha 1992, s. 386–389.**

TIRÁŽ

**Bohumil
Polan**

---

sborník

V roce 2007 vydalo nakladatelství Cherm
(Hauptova 601, 156 00 Praha 5-Zbraslav; 41. publikace)
Praha 2007

ve spolupráci

s Knihovnou města Plzně
Plzeň 2007

Editor
Vladimír Novotný
Redakce
Jana Horáková

Barevná ilustrace Bohumil Krs
Grafická úprava Jan a Jana Majcherovi

Vydání 1.
Náklad 250 výtisků

Tisk a knihařské zpracování
PBtisk Příbram